

YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUKAINEN LUPAHAKEMUS

Kuulutuksen julkaisupäivä

5.2.2025

Hakemuksen tiedoksisaantipäivä

Hakemuksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta, eli 12.2.2025.

Hakija Metsä Fibre Oy

Asia Ympäristölupapäätöksen nro 64/2019 lupamääräyksen 9 mukainen suunnitelma Vähähaaran ala-altaan kunnostuksesta, Kemi

Hakemuksen pääasiallinen sisältö

Metsä Fibre Oy:n Kemian vanhaa sellutehdasta koskevassa ympäristölupapäätöksessä nro 64/2019 Metsä Fibre Oy on velvoitettu poistamaan 31.12.2027 mennessä pääosa Kemian tehdasalueella sijaitsevan Vähähaaran ala-altaan pohjaan laskeutuneesta lietteestä sen vesistöön aiheuttaman kuormituksen vuoksi. Liete on muodostunut, kun vanhan sellutehtaan jätevesipuhdistamolla puhdistetut jätevedet on johdettu ala-altaan kautta mereen.

Hakijan suunnitelmana on täyttää ala-altaasta maapadoilla erotetut vanhan jätevedenpuhdistamon ilmastus-, varo- ja tasausaltaat tehtaan käyttöön tarvittavaksi varastokentäksi. Hakija on perustellut kentän rakentamista tarpeella saada lisää varastotilaa kuorelle, kuorihiekalle sekä pelletöidylle jätevesilietteelle. Suunnitelman mukaan ala-altaan pohjassa oleva liete imuruopataan ja liete käytetään ilmastus- ja varoaltaiden täytössä yhdessä muiden jätteeksi luokiteltujen materiaalien ja ylijäämämaa-ainesten kanssa. Tasausaltaan täytössä ei käytetä jätteitä. Ruoppaukset on tarkoitus tehdä kahdessa vaiheessa vuosina 2026 ja 2027 kesä–elokuussa. Kentän rakentaminen ja käyttöönotto tapahtuu vuosien 2028–2030 aikana.

Ennen ruoppausta vanhat puhdistamoaltaat tyhjennetään vedestä. Vedet johdetaan hakijan esittämien kuormitusraja-arvojen perusteella joko tehtaan puhdistamolle tai Vähähaaran ala- ja yläaltaaseen. Kaikissa kolmessa vanhassa puhdistamoaltaassa on sinne jäänyttä jätevesilietettä yhteensä arviolta noin 15 050 m³. Varoallas on lisäksi edelleen hakijan käytössä. Hakija hakee lupaa jättää lietteet sellaisenaan täytettävien altain pohjalle osaksi täyttörakennetta.

Ruoppauksessa Vähähaaran ala-altaassa oleva liete imuruopataan laskeutumaan vanhoille puhdistamoaltaille jätevesilietteen päälle. Ruoppauslietteen laskeutumista tehostetaan saostuskemikaaleilla ja ilmastusaltaaseen asennettavilla siltiverhoilla. Palautusvesi johdetaan takaisin ala-altaaseen. Ruoppauslietteen kokonaismääräksi on arvioitu 127 000 m³. Alallas suljetaan ruoppauksen ajaksi ja vettä johdetaan mereen, kun altaan vesi on kirkastunut.

Täytettävissä altaissa laskeutuneen ja tiivistyneen ruoppauslietteen päältä poistetaan irtovesi ja ruoppauslietteeseen sekoitetaan kaivinkoneella tuhkaa. Tuhkan tarkoitus on kuivata ruoppausliete ja tehdä siitä tiivistämiskelpoista. Tuhkaa ei käytetä jätevesilietteen käsitteilyyn. Tarvittava tuhkamäärä riippuu käytettävästä tuhkasta ja ruoppauslietteen vesipitoisuudesta. Hakija hakee lupaa 54 000 m³:n tuhkan kokonaiskäyttömäärälle. Ensisijaisesti käytetään Metsä Groupin Kemin ja Äänekosken tehtaiden voimalaitoksilla syntyviä tuhkia. Lisäksi suunnitelmaan mukaan voidaan käyttää muita Pohjois-Suomen alueella muodostuvia lentotuhkia. Tuhka aumavarastoidaan kostutettuna tehdasalueen asfaltoidulla kentällä, enintään 20 000 tonnia kerrallaan ja enintään kahden vuoden ajan. Rakentamiseen käytettävien tuhkien ominaisuudet on tutkittu etukäteen tuhkan tuottajien toimesta, eikä hakija esitä tuhkillle seuranta- ja tarkkailusuunnitelmaa.

Täytettävien altaiden sisäisen vesipinnan on arvioitu tasoittuvan samalle tasolle ala-altaan vesipinnan kanssa, jolloin liete- ja tuhkakerrokset sijoittuvat veden pinnan alle. Tukikerroksena toimivan liete-tuhkakerroksen päälle asennetaan suodatinkangas ja tukiverkko sekä tasaukseen tarvittavat maa-ainekset. Maa-aineksena käytetään noin 40 000 tonnia tehdasalueella syntyneitä ylijäämämaita, jotka ovat ulko-varastoinnissa hapontuottokykynsä menettäneitä happamia sulfaattimaita. Tasausaltaan täytössä käytetään ostomaa-aineksia. Kantavaan kerrokseen käytetään noin 51 000 m³ betonimurskeita, jotka ovat pääosin peräisin vanhan tehtaan purkamisesta sekä ulkopuolisilta murskeen valmistajilta Meri-Lapin alueelta. Betonimurskeen laadunvalvonta esitetään MARA-asetuksessa edellytetyn mukaisesti. Asetuksesta poiketen hyödynnettävän betonimurskeen palakooksi esitetään #0–150, joka on rakenteessa teknisesti parempi. Kenttärakenne päällystetään kaksinkertaisella asfaltilla ja kenttään rakennetaan viemäröinti, jonka kautta hulevedet johdetaan tehtaan uudelle puhdistamolle. Vanhojen puhdistamoaltaiden täyttörakentamisen aikana niistä poistettavat vedet johdetaan tehtaan uudelle jätevedenpuhdistamolle.

Hakija on esittänyt hanketta koskevaksi jätevuodeksi 4 913 200 euroa (sis. alv 25,5 %) johon sisältyy ruoppauksen kustannus sekä suunniteltujen kenttärakenteiden rakentamisen kustannukset.

Päästöt ja niiden vaikutukset

Hankkeessa käsiteltävien lietteiden ja tuhkanäytteiden analyysituloksia on verrattu mm. kaatopaikoista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (Vna 331/2013) jätteiden sijoittamiselle asetettuihin kelpoisuusehtoihin. Lietteiden orgaanisten aineiden pitoisuudet ovat tulosten mukaan korkeat. Lietteet sisältävät myös haitta-aineita kuten öljyhiilivetyjä. Tuhkissa raskasmetallien (kromi, molybdeeni, seleeni, lyijy ja barium) liukoisuudet ylittävät yleisesti pysyvän jätteen kaatopaikalle sijoitettavalle jätteelle annetut kelpoisuusvaatimukset, samoin kloridin ja sulfaatin liukoisuudet. Molybdeenin liukoisuus ylitti kahdessa tarkastellussa tuhkanäytteessä vaarallisen jätteen kaatopaikalle sijoitettavan jätteen kelpoisuusvaatimuksen ja sulfaatin liukoisuus ylitti kahdessa näytteessä tavanomaisen jätteen kaatopaikalle sijoitettavan jätteen kelpoisuusvaatimuksen. Käytettävät betonimurskeet täyttävät hakemuksen

mukaan lähtökohtaisesti MARA-asetuksen (Vna 843/2017) mukaiset, päällystetyille kenttärakenteelle määrätty haitta-aineiden kokonaispitoisuuksien ja liukoisten pitoisuuksien raja-arvot.

Tehtyjen laboratoriokokeiden mukaan ruopattavasta sedimentistä suotautuva vesi oli hyvin ravinnepitoista, sameaa ja sisälsi kiintoainetta. Sen kemiallinen hapenkulutus (CODCr) oli koholla ja siinä oli kolimuotoisia bakteereja. Vedestä mitattiin haitta-aineita, mm. öljyhiiliveytyjä.

Hankkeen aikana muodostuvien vesien laatua seurataan. Hakemuksen mukaan hanke toteutetaan siten, että vesistöön kohdistuva kuormitus biotuotetehtaan puhdistamon ja Vähähaaran ala-altaan kautta ei ylitä biotuotetehtaan voimassa olevan ympäristöluvan mukaisia raja-arvoja. Ala-altaaseen on asennettu puuaineksen erottava pintapuomi ja öljyn erottava puomi estämään öljyn leviämisen vesistöön.

Valmiissa kenttärakenteessa käytetyistä jättemateriaaleista suotoveteen mahdollisesti liukenevat haitta-aineet kulkeutuvat moreenipadon läpi hyvin hitaasti ala-altaaseen ja edelleen mereen. Vuosittain liukenevat ainemäärät vähenevät ajan kuluessa. Hakija arvioi liukenevien ainemäärien olevan hyvin pieniä. Hakemuksen mukaan hulevesiä voidaan tarvittaessa viivyttaa tai johtaa suodatinpadon läpi kiintoainekuorman vähentämiseksi. Hakijan mukaan ruoppauksesta ei aiheudu päästöjä vesistöön eikä hankkeella ole vaikutuksia purkuvesistön tilaan, sen käyttöön tai vesienhoidon tavoitetilan saavuttamiseen.

Lietteen käsittelystä voi aiheutua hajuhaittaa, mutta hakijan mukaan se rajoittuu tehdasalueelle eikä vaikuta lähimpään asutukseen. Tuhkan käsittelyn pölyhaittoja ehkäistään tuhkan kostuttamisella. Tuhkan varastokentän hulevedet johdetaan Kurimohaaraan.

Hakijan mukaan toiminnassa ei muodostu uusia jätejakeita eikä hankkeesta aiheudu vaikutuksia ihmisten terveydelle.

Ruoppauksen aikana mitataan ala-altaaseen johdettavan palautusveden sameutta. Ala-altaan purkupaikalta otetaan näytteet kumpanakin vuonna siinä yhteydessä, kun veden johtaminen mereen aloitetaan ja sen jälkeen kuukausittain kolmen kuukauden ajan. Tuhkan varastokentän hulevesistä otetaan näytteet kaksi kertaa vuodessa.

Metsä Fibre tarkkailee jätevedenpuhdistamosta ja Vähähaaran vesialueelta Perämereen johdettavien vesien vaikutuksia vesistöissä neljä kertaa vuodessa otettavilla näytteillä viidestä havaintopisteestä tehtaan voimassa olevan tarkkailuohjelman mukaisesti.

Kuulutuksen ja hakemusasiakirjojen nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja hakemusasiakirjat pidetään nähtävillä **5.2.–14.3.2025** aluehallintovirastojen verkkosivuilla osoitteessa <https://ylupa.avi.fi>.

Muistutusten ja mielipiteiden esittäminen

Muistutuksia hakemuksen johdosta voivat esittää ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea (asianosainen). Muilla kuin asianosaisilla on oikeus esittää mielipiteensä hakemuksen johdosta.

Kirjalliset muistutukset ja mielipiteet voidaan esittää vapaamuotoisesti.

Ohjeet muistutusten tekemiseen

Muistutuksista tulee käydä ilmi seuraavat seikat:

- muistuttajan nimi, postiosoite, mahdollinen sähköpostiosoite ja puhelinnumero
- yllä mainittu hakijan ja hakemuksen nimi sekä diaarinumero **PSAVI/16185/2023**

- mikäli muistutus koskee kiinteistöä, kiinteistön nimi, rekisterinumero, kiinteistörekisterikylä ja kunta (kiinteistötunnus)
- yksilöidyt vaatimukset sekä niiden perusteet
- muistuttajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei muistutusta toimiteta sähköisesti
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa muistutus sähköisesti, selvitys asiamiehen toimivallasta.

Muistutukset ja mielipiteet pyydetään toimittamaan viimeistään **14.3.2025** ensisijaisesti sähköistä muistutuslomaketta käyttäen avi.fi/sahkoiset-lomakkeet tai sähköpostilla (ymparistolupa.pohjois@avi.fi) tai kirjallisina postitse (Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Ympäristöluvat, PL 6, 13035 AVI). Tieto päätöksen antamisesta (pätöksen tiedoksiantokuulutus) tullaan lähettämään sähköpostitse niille muistutuksen/mielipiteen tehneille, joiden muistutuksesta/mielipiteestä ilmenee sähköpostiosoite.

Kiinteistön osaomistajaa pyydetään toimittamaan tämä tiedoksianto myös kiinteistön mahdollisille muille haltijoille.

Lisätietoja antavat

Ympäristöylitarkastaja Mervi Partanen, puh. 0295 017 022

Ympäristöylitarkastaja Mari Kangasluoma, puh. 0295 017 677

sähköposti: etunimi.sukunimi@avi.fi